

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA I TREZORA
MINISTARSTVO FINANSIJA I TREZORA
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА

Izvješće o napretku u primjeni načela
Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći
u Bosni i Hercegovini – 2013. godina

Sarajevo, ožujak 2015. godine

Sadržaj:

UVOD	4
PARIŠKA DEKLARACIJA O DJELOTVORNOJ POMOĆI	5
METODOLOGIJA IZRADE ANALIZE	7
NAČELA PARIŠKE DEKLARACIJE	8
I. VLASNIŠTVO	8
Pokazatelj 1 – Operativna razvojna strategija.....	8
II. UKLAPANJE	9
Pokazatelj 2a – Pouzdani sustavi upravljanja javnim financijama	9
Pokazatelj 2b – Pouzdani sustavi javnih nabavki	12
Pokazatelj 3– Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima	12
Pokazatelj 4 – Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu	13
Pokazatelj 5 – Korištenje sustava zemlje	14
Pokazatelj 5a – Korištenje sustava upravljanja javnim financijama (protok pomoći).....	15
Pokazatelj 5b – Korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)	15
Pokazatelj 6 – Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata	16
Pokazatelj 7 – Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva	16
Pokazatelj 8 –Pomoć je neuvjetovana	17
III. HARMONIZACIJA	17
Pokazatelj 9 – Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura	17
Pokazatelj 10 – Provedba zajedničkih misija i analiza.....	18
Pokazatelj 10a – Zajedničke misije.....	18
Pokazatelj 10b – Zajednički analitički rad	19
IV. UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA	19
Pokazatelj 11- Okvir za praćenje utemeljen na rezultatima	19
V. ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST	21
Pokazatelj 12 - Zajednička odgovornost	21
ZAKLJUČCI	23

Skraćenice

BDP	Bruto društveni proizvod
BiH	Bosna i Hercegovina
BPMIS	Informacijski sustav za planiranje i upravljanje proračunom
CHJ	Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH
CPIA	Svjetska banka – Procjena državne politike i institucija
DCF	Forum za koordinaciju donatora
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
DEI	Direkcija za europske integracije
DMD	Baza podataka za praćenje aktivnosti donatora
DMR	Pregled aktivnosti donatora
DOB	Dokument okvirnog proračuna
EBRD	Europska banka za obnovu i razvitak
EU	Europska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMC	Financijsko upravljanje i kontrola
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
IDA	Međunarodna asocijacija za razvitak
IFAD	Međunarodni fond za poljoprivredni razvitak
IPA	Instrument predpristupne pomoći
IT	Informacijske tehnologije
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KM	Konvertibilna marka
MFT	Ministarstvo financija i trezora BiH
MVTEO	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
ODA	Zvanična razvojna pomoć
OECD-DAC	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak– Odbor za razvojnu pomoć
OMA	Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave
PBA	Pristup utemeljen na programu
PFM	Upravljanje javnim financijama
PIFC	Javna interna financijska kontrola
PIMIS	Informacijski sustav za upravljanje javnim investicijama i za praćenje aktivnosti donatora
PIU	Jedinica za provedbu projekata
PJI	Program javnih investicija
RS	Republika Srpska
SCIA	Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći
TA	Tehnička suradnja
UNCT BiH	Tim Ujedinjenih naroda u BiH
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih naroda
USA/USAID	Sjedinjene Američke Države/Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvitak

UVOD

U Europskoj uniji i cijeloj Jugoistočnoj Europi 2009. godina je bila godina najjačeg udara krize, na šta ukazuju svi makroekonomski pokazatelji, koje se od tada bore sa sporim oporavkom i porastom nezaposlenosti. Početna pozitivna ekonomska kretanja zabilježena krajem 2011. i početkom 2012. godine bila su naglo zaustavljena pod uticajem svjetske ekonomske i financijske krize, koja je prouzrokovala pad ekonomskih aktivnosti i usporavanje ekonomskog rasta u Europskoj uniji i zemljama u okruženju.

Slična situacija se dešavala i u Bosni i Hercegovini, u kojoj su početna pozitivna ekonomska kretanja naglo zaustavljena tijekom 2012. godine usljed utjecaja svjetske krize, pri čemu je pad ekonomskih aktivnosti u Europskoj uniji i zemljama u okruženju imao negativan utjecaj na ekonomiju BiH. Pad industrijske i pad proizvodnje električne energije, oslabljena domaća potrošnja i niska razina investicija (naročito u privatnom sektoru) kao i zastoj u provedbi reformi nužnih za integraciju BiH u EU, dodatno su pridonijeli padu ekonomskih aktivnosti i stagnaciji ekonomije u Bosni i Hercegovini.

Spor i različit ekonomski rast zabilježen u drugoj polovici 2013. godine u širokom spektru zemalja i regija, rezultirao je skromnim tempom globalnog ekonomskog rasta zabilježenog u 2013. godini, pri čemu je do kraja godine pokazao znakove primjetnog oporavka globalne ekonomske aktivnosti i jačanje svjetske trgovine.

Postupna promjena u dinamici rasta zabilježena je u ekonomijama razvijenih zemalja, predvođena ekonomskim oporavkom SAD i Japana, iako su njihove ekonomije i dalje podložne utjecajima fiskalne konsolidacije i slabih tržišta rada. Istodobno, zbog strukturalnih problema, u određenom broju rastućih tržišnih ekonomija rast je izgubio zamah, ali je i dalje je ostao snažan u usporedbi sa naprednim ekonomijama, znatno doprinoseći podsticanju globalnih ekonomskih aktivnosti¹.

Makroekonomska situacija BiH ostala je stabilna u 2013. godini, uz stalni napredak ostvaren prema MMF-ovom Stand-by aranžmanu (SBA)². Lagani rast ekonomskih aktivnosti u BiH u 2013. godini utemeljen je na povećanim aktivnostima u sklopu sektora koji čine industrijsku proizvodnju (rudarstvo, prerađivačka industrija, proizvodnja i distribucija električne energije i građevinarstvo) i povećanog izvoza, što je dovelo do rasta BDP-a. Međutim, niske plaće i njihova dugoročna stagnacija oslabili su kupovnu moć i domaću potražnju u zemlji, koji su zajedno sa sniženim cijenama hrane i nafte na svjetskim tržištima utjecali na BiH ekonomiju, vodeći je prema deflaciji³.

Bosna i Hercegovina spada u zemlje na gornjoj granici srednje dohodovne klase, koja je prema zvaničnim procjenama za 2013. godinu brojala je 3.831.555 stanovnika⁴ sa 6.862⁵ KM BDP po glavi stanovnika, odnosno ukupnim BDP od 26.29 milijarde KM⁶.

Bosnu i Hercegovinu su u prethodnom desetljeću obilježila makroekonomska kretanja koja su bila tipična i za druge zemlje Jugoistočne Europe. Ipak, sa ostvarenom prosječnim stopom rasta realnog BDP od 2,61% u razdoblju 2005 - 2013, Bosna i Hercegovina je zaostala za Albanijom (4,07%), Crnom Gorom (3,46%), Makedonijom (3,11%), te Rumunjskom (2,84%) i Bugarskom (2,70%), a pri tom ostvarila veću stopu rasta od Srbije (2,46%) i Hrvatske (0,41%), kao i od prosječne stope rasta ostvarene u Europskoj uniji (0,91%), kao što se vidi na slici 1.

¹ "Godišnje izvješće 2013 – Europska Centralna banka", strane 23 - 24

² Izjava nakon završetka posjete misije MMF-a u BiH, Priopćenje za tisak br. 13/459. Više informacija možete naći na: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2013/pr13459.htm>

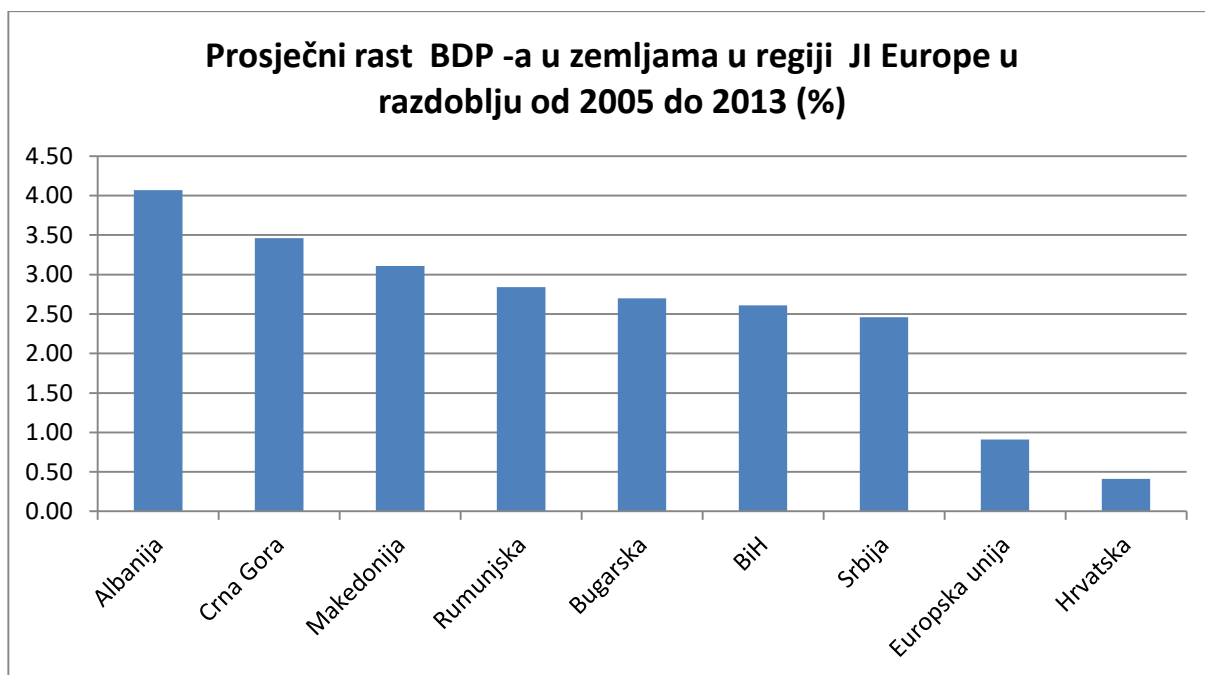
³ "Centralna banka BiH godišnje izvješće za 2013", str. 17

⁴ „Demografija 2013“, tematski bilten Agencije za statistiku BiH, Sarajevo, 2014, str. 4.

⁵ "Bruto domaći proizvod za BiH 2013 – Proizvodni pristup, prvi rezultati", priopćenje Agencije za statistiku BiH, 21.07.2014., str. 1

⁶ Ibid, str.1.

Slika 1.

Izvor: Baza podataka razvojnih pokazatelja Svjetske banke⁷

Kako bi se nadalje unaprijedili makroekonomski trendovi i potaknuo srednjoročni ekonomski rast kao i prevazišao smanjeni udio grant sredstava u sklopu Zvanične razvojne pomoći (ODA), bit će važno da svi sudionici uključeni u razvojnu suradnju u Bosni i Hercegovini u narednom razdoblju usmjere svoje aktivnosti na dalje unapređenje učinkovitosti i djelotvornosti ODA, kao i transparentnosti i praćenja ODA pomoći.

Sukladno prethodno navedenom, pripremljeno je Izvješće o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu.

PARIŠKA DEKLARACIJA O DJELOTVORNOJ POMOĆI

Prva formalna koordinacija Zvanične razvojne pomoći (ODA), vezana je za 1960. godinu, kada je uspostavljena Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj – Odbor za razvojnu pomoć (OECD – DAC), gdje su se najveći bilateralni donatori mogli konzultirati u svezi sa pitanjima djelotvornosti razvojne pomoći, te na kojem su razvijali smjernice za daljnje unapređenje razvojnih aktivnosti. U cilju unapređenja pružanja multilateralne pomoći, 1965. godine uspostavljen je Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP), kroz objedinjavanje postojećih UN ureda za pomoć, s ciljem prevazilaženja dupliciranja aktivnosti implementiranih u sklopu UN razvojnih programa.

Prvobitni naponi na koordinaciji bilateralne i multilateralne pomoći najvećim su dijelom bili usmjereni na praćenje obima pružene pomoći i zemalja u koje je ista bila usmjerena. Međutim, praksa je pokazala da to nije dovoljno, pa se u posljednjem desetljeću pozornost najvećim dijelom usmjeravala na unapređenje djelotvornosti i učinkovitosti međunarodne razvojne pomoći, kroz unapređenje koordinacije sa i između donatora i zemalja partnera, primatelja pomoći.

⁷ <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

Najznačajniji događaj na globalnoj razini vezan za djelotvornost međunarodne pomoći bilo je potpisivanje Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u ožujku 2005. godine, kojim se preko 100 donatora i zemalja u razviku (partnerske zemlje) obvezalo da će učiniti djelotvornijom razvojnu pomoć usmjerenu u ostvarivanje globalnih razvojnih ciljeva.

Pariškom deklaracijom utvrđene su aktivnosti vezane za unapređenje kvalitete pomoći i njenog utjecaja na razvitak partnerske zemlje kroz primjenu pet temeljnih načela: *Vlasništvo, Uklapanje, Usklađivanje, Upravljanje usmjereno ka rezultatima i Međusobna odgovornost.*

Za praćenje i mjerenje napretka u implementaciji principa Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći, definirano je 12 pokazatelja i iz njih 56 proisteklih obveza.

OECD je zadužen za praćenje implementacije načela Pariške deklaracije na globalnoj razini, dok je svaka zemlja partner prihvatila obvezu da redovito prati napredak u toj oblasti. Sukladno navedenom, OECD je do danas proveo tri globalna istraživanja (2006, 2008 i 2011 godine)⁸.

Bosna i Hercegovina je zvanično pristupila Pariškoj deklaraciji o djelotvornoj pomoći 2010. godine, i time preuzela obvezu da poduzima aktivnosti usmjerene na unapređenje djelotvornosti razvojne pomoći kao i redovitog praćenja napretka realiziranog u toj oblasti.

Iste godine, Ministarstvo financija i trezora je, u cilju utvrđivanja početnog stanja, provelo prvo istraživanje o primjeni načela Pariške deklaracije u Bosni i Hercegovini za 2008. kao baznu godinu.

Vijeće ministara BiH upoznao se sa „*Godišnjim izvješćem o Baznoj analizi Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2008. godinu*“, na 144. sjednici održanoj 24.02.2011. godine.

Također, Bosna i Hercegovina je 2011. godine sudjelovala u OECD Globalnom monitoringu o implementaciji načela Pariške deklaracije, u cilju praćenja napretka ostvarenog u 2010. godini. Rezultati ovog monitoringa objavljeni su u Izvješću „*Efektivnost pomoći 2005-2010: Napredak u implementaciji Pariške deklaracije - Poglavlje za Bosnu i Hercegovinu*“. Vijeće ministara BiH se upoznao sa Izvješćem na 6. sjednici, održanoj 03.05.2012. godine.

Krajem 2012. godine, Ministarstvo financija i trezora BiH, u suradnji sa predstavnicima nadležnih institucija i članicama Foruma za koordinaciju donatora (DCF), provelo je drugo istraživanje o primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH za 2011. godinu. Nalaze ovog istraživanja Ministarstvo je objavilo u „*Izvješću o napretku u primjeni načela Pariske deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH – 2011. godina*“, sa kojim se upoznao Vijeće ministara BiH na svojoj 43. sjednici, održanoj 26.03.2013.⁹ godine.

Krajem 2013. godine, Ministarstvo financija i trezora BiH, u suradnji s predstavnicima nadležnih institucija i članicama Foruma za koordinaciju donatora (DCF), provelo je treće istraživanje o primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH za 2012. godinu. Nalaze ovog istraživanja Ministarstvo je objavilo u „*Izvješću o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH – 2012. godina*“, s kojim se upoznao Vijeće ministara BiH na svojoj 91. sjednici, održanoj 16.04.2014. godine¹⁰.

---

⁸ Nalazi globalnih istraživanja dostupni su na slijedećem linku:

<http://www.oecd.org/dac/effectiveness/2011surveyonmonitoringtheparisdeclaration.htm>

⁹ Svi navedeni dokumenti na zvaničnim jezicima u upotrebi u BiH mogu se naći an zvaničnoj web stranici Ministarstva financija i trezora i putem linka: http://www.mft.gov.ba/hrv/index.php?option=com_content&view=article&id=394&Itemid=163, dok je engleska verzija dostupna na zvaničnoj stranici DCF-a:

<http://donormapping.ba/index.php/publications/principles-of-the-paris-declaration-on-aid-effectiveness>

¹⁰ Svi navedeni dokumenti dostupni su na stranici Ministarstva financija i trezora BiH:

http://www.mft.gov.ba/bos/index.php?option=com_content&view=article&id=396&Itemid=163

METODOLOGIJA IZRADE ANALIZE

Pri izradi Izvješća korišteni su podaci iz popunjenih upitnika, koje su dostavili sudionici istraživanja, BiH institucije sa svih razina vlasti i donatori, članovi Foruma za koordinaciju donatora (DCF), kao i iz javno dostupnih relevantnih dokumenata.

Upitnik, baziran na OECD metodologiji, dostavljen je na devet BiH institucija na državnoj i entitetskoj razini, kao i trideset donatorskih agencija, međunarodnih organizacija i finansijskih institucija, od kojih su 24 članice DCF-a.

Može se konstatirati da je od 39 kontaktiranih sudionika, samo njih 13 sudjelovalo u istraživanju, što predstavlja veoma mali procenat sudjelovanja, kako predstavnika domaćih institucija, tako i donatora. Razlog za ovako slab odziv, između ostalog, uzrokovan je njihovim angažmanom na otklanjanju posljedica svibanjskih poplava iz 2014. godine.

Također, važno je naglasiti da zbog malog broja sudionika u istraživanju, procjenjene pokazatelje treba uzeti sa rezervom, zbog nedovoljnog uzorka koji je korišten za procjenu.

Ministarstvo financija i trezora ovim putem želi da se zahvali predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine na svim razinama vlasti i donatorima, članovima Foruma za koordinaciju donatora u BiH, koji su aktivno sudjelovali u istraživanju i time omogućili izradu ovog Izvješća.

NAČELA PARIŠKE DEKLARACIJE

I VLASNIŠTVO

Pokazatelj 1 - Operativna razvojna strategija

Globalni cilj za Pokazatelj 1 Najmanje 75% partnerskih zemalja ima operativne razvojne strategije.

Vlasništvo je prvo isredišnje načelo Pariške deklaracije koje procjenjuje sposobnost partnerskih zemalja da preuzmu vodeću ulogu u kreiranju, razvitku i djelotvornom implementiranju vlastitih razvojnih politika i razvojnih strategija, dok se od donatora očekuje da podupiru ove napore kroz pružanje potpore kapacitetima partnerske zemlje, koji su nadležni za implementaciju razvojnih politika i strategija.

Uspješnost primjene načela *vlasništva* mjeri se putem *pokazatelja 1*, koji procjenjuje operativnu vrijednost razvojne strategije za svaku od partnerskih zemalja, utemeljeno na dokumentu *Pregled razvojnih strategija partnerskih zemalja utemeljenih na rezultatima: procjene i budući izazovi*, koji izrađuje Svjetska banka.

Operativna vrijednost razvojnih strategija i politika se procjenjuje na temelju tri kriterija: (I) postojanje jedinstvenog strateškog okvira, (II) utvrđivanje prioriteta unutar okvira, i (III) strateška veza sa proračunom¹¹. Svjetska banka rangira razvojne strategije zemlje prema operativnoj vrijednosti na skali od pet razina, koja počinje od A (veoma visoko) do E (veoma nisko).

Obzirom da Strategija razvitka BiH nije usvojena, može se konstatirati da u Bosni i Hercegovini nije ostvaren napredak u pogledu primjene *pokazatelja 1 - operativna razvojna strategija*, čiji rejting je ostao „D“, kao i u prethodnom Izvješću o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći za 2012. godinu.

Bosna i Hercegovina je u prethodnom razdoblju pokrenula veliki broj aktivnosti na preuzimanju liderstva nad procesom vlastitog razvitka, kao i u definiranju vlastitih prioriteta razvitka i usmjeravanja sredstava međunarodne financijske pomoći u realizaciju istih, u cilju postizanja održivog socio-ekonomskog razvitka. U nedostatku jedinstvenog strateškog okvira, utvrđivanje projektnih prioriteta temelji se na entitetskim strategijama i sektorskim strategijama ili drugim strateškim planovima na svim razinama vlasti. Povezivanje domaćih i stranih izvora financiranja sa strateškim planovima i prioritetima omogućava mnogo bolje srednjoročno planiranje proračuna i izvješćivanje kao i evaluaciju izvršenja proračuna u BiH.

I dalje, jedno od ključnih pitanja za uspostavu učinkovitog sustava planiranja i optimalnu alokaciju razvojnih sredstava predstavlja fundamentalnu kvalitetu projektnih prijedloga. Uspostavljanje sustava dobro pripremljenih projekata propisno prioritiziranih koji je sukladan sa sektorskim, entitetskim i razvojnim strategijama svih razina vlasti BiH, predstavlja jedan od važnih aspekata za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za razvojna sredstva iz domaćih i stranih izvora, uključujući pred-pristupne fondove EU.

¹¹<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/0,,contentMDK:22284087~pagePK:41367~piPK:51533~theSitePK:40941,00.html>

II UKLAPANJE

Drugo načelo Pariške deklaracije, **uklapanje** u izravnoj je vezi s mogućnošću partnerske zemlje da uspostavi pouzdane sustave i procedure financijskog upravljanja. U tom kontekstu, donatorima se preporučuje da sustavno jačaju i koriste postojeće financijske sustave partnerskih zemalja i da pružaju potporu partnerskim zemljama u daljnjem jačanju tih sustava, kako bi isti postigli međunarodne standarde.

Procjena uklapanja vrši se na temelju više *pokazatelja (od 2 do 8)* i to kroz pregled uklapanja ODA pomoći u sustav javnih financija, javnih nabava, interne revizije, sustava statistike i evaluacije, korištenju pristupa utemeljenih na programu (PBA) u izradi proračuna kao i u pružanju neuvjetovane pomoći.

Za procjenu *pokazatelja 2* Pariška deklaracija je definirala dvije temeljne komponente, pri čemu se *pokazatelj 2a* odnosi na uspostavu i korištenje pouzdanih sustava za upravljanje javnim financijama, a *pokazatelj 2b* na uspostavu i korištenje pouzdanih sustava javnih nabava.

Pokazatelj 2a - Pouzdani sustavi upravljanja javnim financijama

Globalni cilj za Pokazatelj 2a: *Pola partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu mjernu jedinicu (odnosno 0,5 bodova) na PFM/CPIA (Procjena državne politike i institucija) na skali učinka.*

Procjena *pokazatelja 2a* je utemeljena na bodovima iz izvješća *Procjena državnih politika i institucija (CPIA)*¹² koji priprema Svjetska banka za sve IDA zemlje. CPIA je dijagnostički alat koji je namijenjen za procjenu kvaliteta politika određene zemlje i institucijskog okvira za primjenu tih politika. Dakle, CPIA brojčano iskazuje do koje mjere politike zemlje partnera i njen institucijski okvir pružaju potporu održivom rastu i smanjenu siromaštva, čime se posljedično daje podatak i o djelotvornosti korištenja razvojne pomoći.

Za ocjenjivanje kriterija se koristi skala koja ide od 1 (jako nizak) do 6 (jako visok), sa mogućnošću dodjeljivanja i pola boda za ostvareni rezultat u promatranoj zemlji.

Uvjeti, koje bi partnerska zemlja trebala ispuniti s ciljem ostvarivanja što boljeg rejtinga za svoj sustav upravljanja javnim financijama, jesu: (I) imati sveobuhvatan i pouzdan proračun vezan za prioritete definirane politikama; (II) imati učinkovite sustave upravljanja financijama kako bi se osiguralo namjensko korištenje proračunskih sredstava na kontroliran i predvidljiv način; i (III) računovodstveno i financijsko izvješćivanje, uključujući izradu i reviziju javnih računa.

Svjetska banka je za *pokazatelj 2a – pouzdani sustavi upravljanja javnim financijama*, Bosni i Hercegovini dodijelila 3,6 bodova, što je iznad prosjeka ocjena za zemlje na gornjoj granici srednje dohodovne klase, koji je iznosio 3,3 bodova u 2013. godini.

U implementaciji *pokazatelja 2 a* u Bosni i Hercegovini je ostvaren pozitivan pomak u smislu da je uspostavljen zakonodavni okvir koji definira upravljanje javnim financijama, i koji se temelji na srednjoročnom planiranju. Zakoni kojima je regulirano upravljanje javnim financijama usuglašeni su na svim razinama vlasti u BiH.

¹²Godišnja CPIA analiza obuhvata IDA zemlje. CPIA procjena rangira zemlje u odnosu na 16 kriterija grupiranih u četiri oblasti: (a) ekonomsko upravljanje; (b) strukturalne politike; (c) politike socijalne uključenosti i jednakosti; i (d) upravljanje javnim sektorom i institucije. Kriteriji su usmjereni na uspostavljanje ravnoteže između ključnih čimbenika koji doprinose rastu i razvitku i smanjenju siromaštva, uz potrebu da se izbjegne nepotrebni teret za proces procjene. Kako bi se potpuno naglasila važnost CPIA u procesu dodjeljivanja sredstava utemeljenih na učinku Međunarodne asocijacije za razvitak ukupni bodovi zemlje se nazivaju IRAI.

Zakonom o fiskalnom vijeću BiH¹³ utemeljeno je Fiskalno vijeće BiH sa zadatkom koordinacije fiskalne politike u BiH, u cilju osiguranja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Upravljanje javnim financijama Institucija Bosne i Hercegovine regulirano je Zakonom o financiranju institucija BiH i Zakonom o proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH, koji se donosi svake godine za narednu fiskalnu godinu.

Okvir za upravljanje javnim financijama u Federaciji BiH definiran je Zakonom o proračunima u Federaciji BiH, Zakonom o trezoru u Federaciji BiH i Zakonom o internoj reviziji u Federaciji BiH. Za svaku fiskalnu godinu Federacija BiH usvaja Zakon o izvršavanju proračuna FBIH za tu godinu, kojim se propisuje način njegovog izvršenja.

Okvir za upravljanje javnim financijama u Republici Srpskoj definiran je Zakonom o proračunskom sustavu Republike Srpske, Zakonom o trezoru i Zakonom o izvršenju proračuna Republike Srpske, koji se usvaja zajedno sa proračunom za određenu fiskalnu godinu i kojim se propisuje način izvršenja proračuna. Pored navedenih, predmetnu oblast također dijelom reguliraju Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske, Zakon o investiranju javnih sredstava i Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga.

Okvir za upravljanje javnim financijama u Brčko Distriktu, definiran je Zakonom o proračunu, Zakonom o trezoru i Zakonom o izvršenju proračuna, koji se donosi za svaku fiskalnu godinu.

Reforma upravljanja javnim financijama na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, koja se provodi od 2005. godine, ostvarila je sljedeće rezultate:

- "Proces planiranja proračuna u 10 koraka" se od 2005. godine primjenjuje na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini;
- Ostvaren je dalji napredak u izradi proračuna utemeljenih na programima (programska klasifikacija).

Sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija BiH u 2009. godini u zakonske procedure uveo se pojam programskog proračuna, a definirano je da Ministarstvo financija i trezora, uz Nacrt proračuna, Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini kao dodatne informacije dostavlja i tablice u programskom formatu.

Republika Srpska je, u suradnji sa međunarodnim institucijama, sprovela niz reformi proračuna s ciljem jačanja upravljanja i planiranja u oblasti javnih financija. Naime, izrada proračuna u Republici Srpskoj se pomakla sa tradicionalnog procesa planiranja proračuna, kojim su se proračunska sredstva raspodjeljivala samo po ekonomskim kategorijama, ka načelima programskog planiranja koji i dalje sadrži te informacije ali i omogućava da se na temelju definiranih programa donose odluke o raspodjeli proračunskih sredstava, koji se temelje na ciljevima politika i željenim rezultatima;

- Ostvareno je bolje povezivanje alociranih proračunskih sredstava sa prioritetnim ekonomskim, socijalnim i razvojnim politikama svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini, kroz uspostavu i implementiranje programskih proračuna;
- Institucije BiH, Federacija BiH, Republika Srpska i Brčko Distrikt pripremaju Dokumente okvirnih proračuna (DOP), u cilju definiranja dugoročnih prioriteta i unapređenja proračunskog planiranja, što je posebno važno u kontekstu uvođenja programskog planiranja proračuna;

---

¹³ „Službeni glasnik BiH“, br. 63/08

- Program javnih investicija (PJI) priprema se na svim razinama vlasti u BiH u cilju stvaranja pretpostavki za postupno uvođenje sustava srednjoročnog financijskog planiranja investicija sukladno strateškim planovima razvitka, koji doprinose izgradnji kriterija za odlučivanje o budućim projektima i alokaciji razvojnih sredstava na projekte javnih investicija. PJI se od 2009. godine priprema po istoj metodologiji i istom informacijskom sustavu na svim razinama vlasti u BiH, a od 2012. godine se priprema u formatu razvojnog dokumenta. Kalendar pripreme PJI je uuaglašen sa kalendarom pripreme proračuna;
- Informacijski sustav za planiranje i upravljanje proračunom (BPMIS) je software za pripremu proračuna na temelju centraliziranih baza podataka, koji se nalazi u ministarstvima financija, omogućavajući svim entitetskim i državnim proračunskim korisnicima mrežni pristup za pripremu proračuna. Korištenjem BPMIS-a stavlja se poseban naglasak na proces izrade Dokumenta okvirnog proračuna (DOP), kao i određivanja gornjih granica rashoda proračunskih korisnika. BPMIS je postao operativan 2013 godine;
- Informacijski sustav za upravljanje javnim investicijama i praćenje aktivnosti donatora (PIMIS) je software koji se koristi za:
  - a) Pripremu Programa javnih investicija na temelju centraliziranih baza podataka koje se nalaze u ministarstvima financija, omogućavajući svim entitetskim i državnim proračunskim korisnicima mrežni pristup za pripremu programa javnih investicija i kapitalnih proračuna;
  - b) Praćenje aktivnosti donatora (DMD), koji kroz izravni pristup i unos podataka od strane donatora, članova DCF-a, omogućava praćenje i bolju koordinaciju njihovih aktivnosti, transparentnost mobilizacije i alokacije razvojnih sredstava kao izradu godišnjih izvješća o aktivnostima koje se odvijaju u sklopu razvojne suradnje u Bosni i Hercegovini.
 PIMIS povezuje sustave za javne investicije i za praćenje aktivnosti donatora (DMD) u jedinstven sustav. *Interface* PIMIS-a je zajednički, sa mogućnošću izbora ulaska u Sustav za upravljanje javnim investicijama ili Sustav za praćenje aktivnosti donatora.
- Uspješan trend u upravljanju i kontroli javnim financijama u Republici Srpskoj nastavio se u 2013. godini, uvođenjem Sustava jedinstvenog računa trezora i Sustava glavne knjige trezora. Sustavom trezorskog poslovanja obuhvaćeni su i uvezani svi korisnici proračuna Republike Srpske, kao i svi korisnici proračuna gradova i općina (63 lokalne zajednice).
- Putem nedavno uspostavljenog zakonskog okvira u računovodstvu i financijskom izvješćivanju javnih institucija u RS-u, u 2013. godini ispunjeni preduvjeti za punu primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor (IPSAS) u financijskom izvješćivanju entiteta, općina, gradova i fondova u RS. Na osnovi toga, po prvi put financijska izvješća na svim administrativnim razinama u RS-pripremaju se na punoj obračunskoj računovodstvenoj osnovi, što ih čini međunarodno usporedivim, dok se za planiranje i izvršenje proračuna primjenjuje modificirana obračunska osnova.

Kvalitet upravljanja javnim financijama još uvijek se unapređuje i različiti programi se implementiraju u Bosni i Hercegovini, kako bi se uspostavili sustavi koji bi garantirali fiskalnu disciplinu, strateško prioritiziranje troškova, operativnu učinkovitost u korištenju sredstava i fiskalnu transparentnost. U kontekstu EU integracija dobro upravljanje javnim financijama postaje jedan od važnih pokretača za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za IPA fondove. Ovi programi potpomognuti tehničkom pomoći, fokusirani su na oblasti strateškog planiranja, izrade proračuna, financijske kontrole i unapređenje javnih investicija. U cilju maksimiziranja učinaka ovih projekata i u svezi s nastojanjima Bosne i Hercegovine da reformira javnu upravu, od izuzetnog značaja je da se uspostavi dobra suradnja i mehanizam koordinacije koji će uključiti sve sudionike u ovom procesu.

Fokus aktivnosti u narednom razdoblju trebao bi da obuhvati razvitak metodologija za strateško planiranje i pripremu strateških planova na različitim razinama vlasti; povećanje učinkovitosti alokacija sredstava iz proračuna, zajmova i pomoći donatora uključujući sredstva EU za razvojne prioritete; unaprijeđenje izvršenja

proračuna, unapređenje transparentnosti i odgovornosti u trošenju javnih sredstava; pozicioniranje upravljanja javnim investicijama u kontekstu finansijskog upravljanja razvojnim strategijama, programima i projektima i dalje unapređenje upravljanja javnim financijama u cjelini u cilju povećanja kapaciteta apsorpcije BiH za EU i druga razvojna sredstva.

Jedno od ključnih pitanja za uspostavu učinkovitog sustava planiranja i optimalno alociranje sredstava je kvalitet projektnih prijedloga. Uspostavljanje sustava dobro pripremljenih projekata propisno prioritiziranih i koji je sukladan sektorskim, entitetskim i razvojnim strategijama svih razina vlasti u BiH, predstavlja jedan od važnih aspekata za povećanje kapaciteta apsorpcije BiH za razvojna sredstva, iz domaćih i stranih izvora, uključujući pred-pristupne fondove EU.

Pokazatelj 2b - Pouzdani sustavi javnih nabava

Globalni cilj za Pokazatelj 2b: jedna trećina partnerskih zemalja napreduje za najmanje, jednu jedinicu (odnosno, od D do C, C do B ili B do A) na četverojediničnoj skali koja se koristi za procjenu učinka za ovaj pokazatelj.

Povećanje djelotvornosti i transparentnosti sustava javnih nabava predstavlja konstantan izazov kako za partnerske zemalje tako i donatore. Svi sudionici su suglasni da je jedan od preduvjeta za stalno povećanje djelotvornosti korištenja javnih sredstava, uključujući i sredstva pružena putem službene razvojne pomoći (ODA), postojanje jasnog i adekvatnog okvira za sustav javnih nabava u partnerskim zemljama, koji je usuglašen s međunarodnim standardima u toj oblasti.

Kvaliteta sustava nabava partnerske zemlje procjenjuje se putem *Metodologije za nabavu za procjenu državnih sustava nabava* koju su zajednički razvili Svjetska banka i OECD. Pomenuta metodologija podrazumijeva samoprocjenu kvalitete sustava javnih nabava na razini partnerske zemlje. Rezultati procjene sustav javnih nabava izražavaju se kao ocjene na skali od D (najniža) do A (najviša).

Za 2013. godinu nije bilo moguće napraviti procjenu za pokazatelj 2b – Pouzdani sustavi javnih nabava, obzirom da u Bosni i Hercegovini još uvijek nije provedena zvanična procjena kvalitete zakonodavstva, institucija i praksi u oblasti javnih nabava.

Ipak, u Bosni i Hercegovini je ostvaren određeni napredak u ovoj oblasti. Zakonom o javnim nabavama BiH i odgovarajućim podzakonskim aktima definiran je regulatorni okvir za javne nabave, koji se primjenjuje na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Zakonom je ustanovljen sustav javnih nabava u BiH, prava, dužnosti i odgovornosti sudionika, kao i institucije nadležne za praćenje primjene regulative javnih nabava, u cilju poštovanja pnačela jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti.

Tijekom 2013. godine, Agencija za javne nabave nastavila je nadalje unapređivati sustav za praćenje ugovornih organa u svezi s primjenom Zakona o javnim nabavama – praćenje postupaka javnih nabava, te je izvršena nadogradnja portala za javne nabave sa Informacijskim sustavom za objavu obavijesti o postupcima javnih nabava (*Go-Procure* sustav za elektronsku objavu obavijesti o nabavkama), u svrhu razvitka elektroničkih komunikacija u javnim nabavama¹⁴. Tijekom 2013. godine, unaprijeđen je *Go-Procure* sustav na način da je postao ekskluzivni kanal za upućivanje obavijesti o javnim nabavama različitim BiH institucija Službenom glasniku BiH, tako da je podnošenje obavijesti postalo jednostavnije, brže i pouzdanije.

Pokazatelj 3– Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima

Globalni cilj za Pokazatelj 3: Smanjiti na pola postotak sredstava pomoći za javni sektor koji nije evidentiran u proračunu (proračunima), uz najmanje 85% pomoći evidentirano u proračunu

Pokazatelj 3 mjeri koliko je realan proračun partnerske zemlje i jesu li proračunske procjene priliva sredstava pomoći usklađene sa stvarnim ulaganjima donatora. Ovaj *pokazatelj* je kombinacija dvije komponente: (I) stupnja do kojeg donatori pravodobno i u odgovarajućem obliku izvješćuju partnerske zemlje o tokovima pomoći; i (II) stupnja do kojeg partnerske zemlje točno evidentiraju pomoć.

Sveobuhvatan i transparentan način izvješćivanja o primljenoj pomoći kao i o njenom korištenju pruža bolji uvid u donatorske aktivnosti u partnerskoj zemlji, kontrolira jesu li sredstva usmjerena u projekte/programe usklađene sa prioritetima partnerske zemlje, kao i implementira li se pružena pomoć odgovorno i sa kojim rezultatima.

Kao i prethodnih godina, ovim Izvješćem je potvrđeno da sustav izvješćivanja o sredstvima razvojne pomoći, koja bi se trebala prikazati u sklopu svih proračuna u Bosni i Hercegovini, još uvijek nije na razini koja bi omogućila njegovo izračunavanje po OECD metodologiji. Naime, većina donatorskih programa i projekata u implementaciji nisu proračunski evidentirani, a oni koji su evidentirani, prikazuju se zbirno, a ne po pojedinačnom donatoru.

U skladu s gore navedenim, nije bilo moguće uraditi procjenu vrijednosti za *pokazatelj 3 - tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima* u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu.

S druge strane, prema podacima prikupljenim od donatora, 71% od ukupno isplaćenih ODA sredstava u 2013. godini bilo je usmjereno kroz sektor javne uprave. U narednom razdoblju treba se obratiti veća pozornost na veliku nepodudarnost između podataka prikupljenih od donatora koji su sudjelovali u istraživanju o evidentiranim isplaćenim sredstvima i isplaćenim sredstvima evidentiranim u sklopu proračuna u BiH, kako bi se osiguralo da pomoć evidentirana u proračunima bude što realnije prikazana.

Ministarstvo financija i trezora provodi aktivnosti na daljem unapređenju ove oblasti. U 2013. godini postao je operativan Informacijski sustav za upravljanje javnim investicijama (PIMIS), u sklopu Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (SCIA). Korisnici PIMIS-a su Ministarstvo financija i trezora BiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske, Direkcija za financije Brčko Distrikta BiH, donatori, članovi Foruma za koordinaciju donatoru (DCF) i javnost u BiH.

PIMIS omogućava jednostavan pristup sveobuhvatnim informacijama o razvojnim projektima/ programima, bez obzira na izvor financiranja (domaći ili strani) i status (kandidirani, tekući, završeni i otkazani); povezivanje projekata javnih investicija sa strateškim dokumentima i izvorima financiranja; unapređenje koordinacije donatorskih aktivnosti i djelotvornosti ODA-e kao i transparentnost svih ulaganja. PIMIS je putem sveobuhvatnog uvida u projektne aktivnosti, postao instrument koji smanjuje mogućnost dupliciranja i preklapanja aktivnosti podržanih od ODA-e, tako unaprijedi djelotvornost razvojne pomoći u Bosni i Hercegovini.

Pokazatelj 4 - Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu

Globalni cilj za Pokazatelj 4: 50% protoka sredstava za tehničku suradnju implementirani su putem koordiniranih programa sukladno razvojnim strategijama.

Jačanje kapaciteta partnerskih zemalja je ključno za njihov stabilan i održiv razvitak, obzirom da razvijeni i jaki kapaciteti pridonose održivom i ujednačenom socio – ekonomskom razvitku zemlje partnera. Tehnička suradnja (tzv. tehnička pomoć) je pružanje opsežnog *know-how* iz donatorskih zemalja putem razmjene znanja i osoblja, pružanja obuka, provedbe i financiranja istraživanja u partnerskim zemljama.

Pokazatelj 4 procjenjuje do koje razine su koordinirani programi tehničke suradnje u partnerskoj zemlji, obzirom da Pariška deklaracija sugerira donatorima da putem koordiniranih programa, usklađenih sa razvojnim strategijama, koriste kapacitete partnerske zemlje i na taj način pomognu njihovu izgradnju.

Za Bosnu i Hercegovinu nije bilo moguće napraviti procjenu *Pokazatelja 4 – jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu za 2013. godinu.*

Donatori/kreditori u BiH koji su sudjelovali u ovogodišnjem istraživanju, izvijestili su da su u nedostatku strategije razvitka na razini BiH, svoju razvojnu pomoć u najvećoj mjeri usklađivali sa prioritetima definiranim u trenutno važećim sektorskim strategijama na državnoj ili entitetskoj razini, pri čemu je značajan procenat te pomoći bio usmjeren na izgradnju i jačanje kapaciteta institucija na svim razinama vlasti u BiH.

Analizom dostavljenih podataka, utvrđeno je da su pojedini donatori, kao što su GIZ i Švicarska, fokusirali svoje aktivnosti na izgradnju institucijskih kapaciteta na svim razinama vlasti u BiH, usmjerivši ukupna ODA sredstva u formi tehničke pomoći (TA), dok su Noveška i KfW izvijestili da u istom razdoblju nisu pružili nikakav vid tehničke pomoći.

Također, među donatorima koji su pružili tehničku pomoć u 2013. godini, GIZ i Švedska / Sida su isplatili predviđeni iznos TA u koordinaciji sa drugim donatorima, UNCT i Švicarska su dijelom isplatili njihovu TA na koordiniran način, dok je EU kao jedan od vodećih donatora i glavnih pobornika izgradnje institucijskih kapaciteta na svim razinama u BiH, usmjerila 51% ODA-e u formi TA ali to nije uradila na koordiniran način.

Članice DCF su nastavile pružati potporu na izgradnji institucijskih kapaciteta u BiH tijekom 2013. godine, pri čemu će u narednom razdoblju biti potrebno pokrenuti aktivnosti na uspostavi okvira za monitoring i evaluaciju učinaka ostvarenih u izgradnji kapaciteta institucija na svim razinama vlasti u BiH. Istodobno, potrebno je nastaviti aktivnosti na boljoj koordinaciji sa i među donatorima kod definiranja novih projektnih prijedloga, kako bi se unaprijedila djelotvornost ODA-e u sklopu razvojne suradnje u Bosni i Hercegovini.

Pokazatelj 5 - Korištenje sustava zemlje

Globalni cilj za Pokazatelj 5:

5a) 90% donatora koristi sustave upravljanja javnim financijama partnerske zemlje, i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za koju se ne koriste sustavi upravljanja javnim financijama (broj bodova 3,5-4,5);

5b) 90% donatora koristi sustave javnih nabava i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za javni sektor, koji ne koriste sustave javnih nabava.

Sukladno preporukama Pariške deklaracije za provođenje načela ***uklapanja***, donatori bi trebali pomoći u jačanju finansijskih sustava partnerskih zemalja putem korištenja istih, ukoliko partnerska zemlja garantira da će se pružena pomoć koristiti za ugovorene svrhe. S druge strane, partnerske zemlje bi trebale redovito vršiti pouzdanu procjenu svojih finansijskih sustava, institucija i procedura nadležnih za njihovu provedbu i na temelju tih procjena raditi na unapređivanju djelotvornosti, odgovornosti i transparentnosti istih. Stoga je vrlo važno da se regularno vrše sustavni pregledi i analize, na temelju kojih bi se domaćim institucijama i donatorima u partnerskim zemljama pružali pouzdani podaci o stanju i upotrebi finansijskih sustava, kao i eventualni prijedlozi za njihovo poboljšanje.

Ovakvom, ciljanom upotrebom finansijskih sustava zemlje partnera, povećava se djelotvornost pružene pomoći, jačaju kapaciteti institucija za ostvarenje održivog socio-ekonomskog razvika, omogućava implementacija reformi i odgovornost za provedbu razvojnih politika.

Pariška deklaracija je definirala dvije komponente koje služe kao temelj za procjenu *pokazatelja 5: pokazatelj 5a* koji izračunava postotak pomoći koji koristi sustave upravljanja javnim financijama partnerske zemlje u odnosu na ukupnu pomoć usmjerenu u javni sektor i *pokazatelj 5b* koji procjenjuje postotak sredstava pomoći koja koristi sustave javnih nabava, u odnosu na ukupnu pomoć usmjerenu u javni sektor partnerske zemlje.

Pokazatelj 5a - Korištenje sustava upravljanja javnim financijama (protok pomoći)

Procjena korištenja sustava upravljanja javnim financijama se vrši kroz analizu primjene kriterija: (I) korištenje bproračunskog i trezorskog sustava, (II) korištenje financijskog izvješćivanja u proračunu, (III) korištenje sustava revizije i (IV) sva tri sustava zajedno.

Od osam donatora koji su sudjelovali u istraživanju, samo Norveška je izvijestila da je u 2013. godini koristila određene ili sve elemente domaćih sustava za upravljanje javnim financijama, što je mnogo niže od globalnog cilja (90%) definiranog prvim preduvjetom *pokazatelja 5a*. To predstavlja značajno nazadovanje u odnosu na 2012. godinu kada je od 14 donatora koji su sudjelovali u istraživanju, 5 prijavilo korištenje određenih ili svih elemenata domaćih sustava za upravljanje javnim financijama u BiH.

Obzirom da sudionici u istraživanju, donatori i institucije u BiH, nisu dostavili dovoljno podataka na temelju kojih bi bilo moguće napraviti realnu procjenu vrijednosti *pokazatelja 5a*, ista nije proračunata za 2013. godinu za Bosnu i Hercegovinu.

Ipak, iz podataka prikupljenih u ovom istraživanju, može se konstatirati da se u BiH donatori još uvijek u većem obimu primjenjuju donatorske u odnosu na domaće procedure financijskog upravljanja sredstvima razvojne pomoći, pokazujući nastavak trenda iz prethodnog razdoblja. Kako bi se ostvarila poboljšanja u ovom području, treba biti unaprijeđena kvaliteta domaćih procedura kao i njihova usklađenost sa međunarodnom regulativom. U narednom razdoblju bit će potrebno nastaviti jačati zajedničku suradnju donatora i domaćih partnera u Bosni i Hercegovini, u cilju prelaska sa stranih na domaće procedure.

Pokazatelj 5b - Korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)

U Bosni i Hercegovini trenutačno ne postoji detaljna objektivna procjena vezana za kvalitetu zakonodavstva, institucija i praksi u oblasti javnih nabava.

Sukladno dostavljenim odgovorima, većina donatora u 2013. godini nije koristila BiH sustav javnih nabava. Jedan od razloga leži u činjenici da sadašnji Zakon o javnim nabavama u BiH, člankom 5. dozvoljava uporabu međunarodnih procedura nabave, ukoliko je to definirano međunarodnim sporazumom. Drugi razlog je i neusklađenost domaćeg zakonodavstva sa međunarodnim, prvenstveno EU zakonodavstvom, kako je već navedeno prilikom analiziranja *pokazatelja 2b*.

Od 8 donatora koji su sudjelovali u istraživanju o primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u BiH, samo 3 donatora su izvijestila da su u 2013. godini koristili sustav BiH javnih nabava, što predstavlja mnogo niži procenat od globalnog cilja (90%) definiranog prvim preduvjetom *pokazatelja 5b*.

Važno je kao dobar primjer istaknuti da je Švicarska prijavila 100%-tnu primjenu domaćeg Zakona o javnim nabavama kao i Tim Ujedinjenih naroda u BiH (UNCT BiH) i EU, koji su ostvarili napredak u smislu ograničene primjene domaćih sustava javnih nabava u BiH.

Sukladno odgovorima dobijenim od sudionika istraživanja, u 2013. godini procijenjena vrijednost za *pokazatelj 5b – Korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)* je 9,98 %. Ipak, potrebno je istaknuti da napredak evidentiran u pogledu ovog *pokazatelja* treba uzeti sa rezervom, imajući u vidu mali broj sudionika u istraživanju.

U narednom razdoblju bit će potrebno nastaviti jačati zajedničku suradnju donatora i domaćih partnera u Bosni i Hercegovini na unapređenju postojećeg okvira za sustav javnih nabava u BiH, koji je u potpunosti usuglašen sa međunarodnim standardima.

Pokazatelj 6 - Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata

Globalni cilj za Pokazatelj 6: *Smanjiti za dvije trećine broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata (PIU).*

Jedinice za implementaciju projekata (PIU) su posebne jedinice za upravljanje implementacijom projekata ili programa, koje donatori uspostavljaju u partnerskim zemljama.

Za PIU jedinice se kaže da su „paralelne“ kada su, na zahtjev donatora, uspostavljene izvan postojećih institucija i administrativnih struktura partnerske zemlje i kada: (I) njihovo osoblje nije na platnom spisku domaće institucije za implementaciju; (II) PIU jedinice su odgovorne donatorskoj agenciji koja ih financira; (III) PIU jedinice imenuju eksterno osoblje sukladno pravilima donatorske agencije koja ih financira, i (IV) visina plaća domaćeg osoblja u PIU jedinicama je veća od plaća državnih službenika.

Pariška deklaracija sugerira donatorima da smanje broj paralelnih PIU jedinica u partnerskim zemljama, s ciljem jačanja njenog sustava upravljanja javnim financijama. Ali, stupanj smanjenja PIU jedinica ovisi upravo o razvijenosti tih sustava i institucijskih struktura koje ih provode, tako da se nalazi za ovaj *pokazatelj* mogu koristiti za evaluaciju procesa uspostave pravila i procedura kao i praćenje i promicanje djelotvornosti upravljanja projektima u zemljama partnerima.

Analizom podataka dobijenih od sudionika istraživanja, za pokazatelj 6 – Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju projekata može se konstatirati da je u Bosni i Hercegovini u 2013. godini postignut nedovoljan napredak u odnosu na globalni cilj.

Dva sudionika istraživanja su prijavila postojanje 33 paralelne PIU jedinice, od čega su najveći broj paralelnih PIU jedinica prijavili UNCT (25) i Švicarska (8). U usporedbi sa prethodnim izvješćima, evidentno je da broj paralelnih PIU jedinica varira, dijelom usljed malog uzorka donatora koji su sudjelovali u istraživanju i dijelom zbog toga što se domaći sustavi za upravljanje javnim financijama još uvijek viđeni od strane donatora kao da su isti u početnom stadiju.

Pokazatelj 7 - Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva

Globalni cilj za Pokazatelj 7: *Smanjiti za pola postotak pomoći koja se ne isplaćuje tokom financijske godine za koju je planirana.*

Cilj *pokazatelja 7* je povećanje predvidljivosti stvarnih donatorskih isplata, kao i evidencije pomoći u sustavima upravljanja javnim financijama partnerskih zemalja.

Pomoć je predvidljiva kada partnerske zemlje unaprijed znaju iznose sredstava pomoći kao i vremenske odrednice njihovih uplata. Pariška deklaracija poziva donatore da partnerskim zemljama predstave pouzdane, u višegodišnjem okviru prikazane namjere o rasporedu sredstava namijenjenih za pomoć za koju su se obvezali, te da pomoć isplaćuju pravodobno i na predvidljiv način sukladno dogovorenim rasporedom.

Uzimajući u obzir kako Pariška deklaracija svrstava ovaj *pokazatelj* pod jačanje kapaciteta za upravljanje javnim financijama, tada njegova realizacija spada pod zajedničku odgovornost i zemlje partnera i donatora.

Zbog ograničenih informacija dobijenih od strane institucija Bosne i Hercegovine, entiteta i donatora, kao i nemogućnosti usklađivanja podataka dobijenih od donatora, ne postoji dovoljna osnova za procjenu vrijednosti *pokazatelja 7* za 2013. godinu.

Uzimajući u obzir da je realizacija *pokazatelja* za predvidljivost pomoći pod zajedničkom odgovornošću institucija u BiH i donatora, svi akteri bi zajedničkim snagama trebali poraditi na njegovoj primjeni. U slučaju BiH institucija, to znači jačanje sustava za evidentiranje razvojne pomoći i harmonizacija načina izvješćivanja o izvršenjima proračuna putem službenih izvješća.

Održavanje opsežnih konzultacija između BiH institucija i donatora na početku svake fiskalne godine, o planiranim iznosima ulaganja i njihovom uključivanju u proračune, kao i na partnerskom pristupu planiranju budućih donatorskih aktivnosti u BiH, treba ostati u fokusu u narednom razdoblju.

Pokazatelj 8 - Pomoć je neuvjetovana

Globalni cilj za Pokazatelj 8: Nastaviti sa napretkom

Pokazatelj 8 procjenjuje omjer u kojem je donatorska pomoć uvjetovana. Pomoć se smatra „uvjetovanom“ ukoliko se od partnerske zemlje traži da odobrenu pomoć iskoristi za kupovinu roba i usluga od dobavljača iz donatorske zemlje. Praksa pokazuje da ova vrsta pomoći povećava troškove roba i usluga kao i administrativne troškove za razliku od neuvjetovane pomoći koja je ekonomičnija.

Sukladno podacima prikupljenim iz donatorskih odgovora na pitanje o neuvjetovanosti pomoći, može se zaključiti da u Bosni i Hercegovini većina donatora, DCF članova, pruža neuvjetovanu razvojnu pomoć.

Analizom podataka dobijenih od sudionika istraživanja, procijenjena vrijednost za *pokazatelj 8 - Pomoć je neuvjetovana*, u Bosni i Hercegovini iznosi 52,60% za 2013. godinu.

Ovaj rezultat pokazuje postupan pad vrijednosti *pokazatelja za neuvjetovanu pomoć* u Bosni i Hercegovini odnosu na njegovu ocjenu u izvješćima o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije za 2011. i 2012. godinu. Bit će važno da se utvrde razlozi pada, što bi trebalo biti dio detaljnije analize u narednom razdoblju.

III HARMONIZACIJA

Pokazatelj 9 – Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura

Globalni cilj Pokazatelj 9: 66% sredstava pomoći je osigurano u kontekstu pristupa utemeljenih na programima (PBA pristup).

Pokazatelj 9 procjenjuje omjer u kojem donatori svoja sredstva isplaćuju putem pristupa utemeljenih na programima (PBA pristup) u odnosu na ukupno isplaćena sredstva. Bilo koji PBA pristup koji se primjenjuje treba imati tri glavne karakteristike: (I) partnerska zemlja je odgovorna za utvrđivanje jasnog razvojnog programa (odnosno, sektorske politike) i uspostavu jedinstvenog proračunskog okvira koji obuhvata sredstva iz svih izvora financiranja (domaća i vanjska); (II) donatori trebaju koristiti domaće sustave za izradu i implementaciju programa, financijski menadžment, monitoring i evaluaciju; (III) donatori i partnerske zemlje

su zajedno odgovorni za uspostavu formalnog procesa za koordinaciju donatora i usklađivanje donatorskih procedura.

Tijekom 2013. godine razvojna pomoć pružena BiH putem PBA pristupa je prije bila iznimka nego pravilo, kao što je bilo zabilježeno i u prethodnim analizama. U skladu sa odgovorima sudionika u istraživanju, samo 2 donatora (Švedska /Sida i EU) prijavila su ograničeno korištenje PBA pristupa u 2013. godini.

Zbog malog uzorka dobijenih odgovora, nije bilo moguće napraviti objektivnu procjenu za pokazatelj 9 - korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura u 2013. godini. Ipak, iz odgovora sudionika istraživanja može se zaključiti da većina donatora u BiH ne koriste PBA pristup u značajnom obimu ili ga uopće ne koriste.

Fragmentacija i dupliciranja donatorskih aktivnosti na sektorskoj razini - kako investiranja tako i tehničke pomoći - također predstavlja izvor značajnih transakcijskih troškova za vlasti, te stoga i iscrpljivanje ograničenog unutarnjeg kapaciteta vlasti na svim razinama u BiH. Tijekom srednjoročnog razdoblja, može se očekivati da će se, relativno u odnosu na domaći prihod, opseg vanjskog financiranja u BiH smanjivati – posebice onoga koje dolazi izravno iz bilateralnih izvora, a da će se povećati EU financiranje.

Sukladno gore navedenim, u narednom razdoblju bit će potrebno pokrenuti aktivnosti na izgradnji institucijskih kapaciteta u BiH za uspostavu, definiranje i provedbu adekvatnih PBA pristupa u zemlji, kao i jasno definiranje institucijskih okvira i procedura za njegovo implementiranje na svim razinama vlasti u BiH.

Pokazatelj 10 – Provedba zajedničkih misija i analiza

**Globalni cilj za Pokazatelj: 10a) 40% donatorskih misija na terenu su zajedničke
10b) 66% analitičkog rada u zemlji je zajedničkog karaktera.**

Pokazatelj 10 procjenjuje razinu do koje donatori međusobno koordiniraju svoje aktivnosti u partnerskoj zemlji. Napredak se mjeri na temelju dva pokazatelja: *pokazatelj 10a* procjenjuje postotak zajedničkih donatorskih misija u partnerskoj zemlji, dok *pokazatelj 10b* evidentira postotak zajedničkog analitičkog rada u zemlji.

Pokazatelj 10a – Zajedničke misije

Pariška deklaracija sugeriše da donatori trebaju međusobno surađivati kao i koordinirati planiranje misija sa predstavnicima partnerskih zemalja, kako bi se smanjio ukupan broj misija na terenu.

Pokazatelj 10a procjenjuje zajedničke misije poduzete od dva ili više donatora, kao i njihov omjer u odnosu na ukupni broj provedenih misija tijekom jedne godine.

Analizom podataka dobijenih od sudionika u istraživanju, procjena za pokazatelj 10a - provedba zajedničkih misija i analiza iznosi 22,41%, obzirom da je od ukupno 58 provedenih donatorskih misija u 2013. godini, samo njih 13 bilo zajednički provedeno u Bosni i Hercegovini.

U 2013. godini, ostvaren je napredak u rezultatu za *pokazatelj 10a – Zajedničke misije* iz Izvješća za 2013. godinu, u odnosu na rezultate iz prethodnih izvješća, moguće usljed manjeg broj donatora koji su sudjelovali u ovom istraživanju. Istodobno, treba napomenuti da se ukupan broj misija u 2013. godini smanjio u odnosu na broj misija u 2012. godini, kada je bilo provedeno 108 zajedničkih misija.

Svi donatori koji su sudjelovali u istraživanju, prijavili su da su provodili misije u 2013. godini, dok su 4 donatora (50%) prijavili da su provodili zajedničke misije u suradnji sa drugim donatorima.

Sukladno gore navedenim, u narednom razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti na daljnjem unapređenju koordinacije sa i između donatora, između ostalog u cilju bolje pripreme i koordiniranja budućih zajedničkih misija u Bosni i Hercegovini.

Pokazatelj 10b – Zajednički analitički rad

Analitički rad obuhvaća različite analize i preporuke usmjerene ka jačanju dijaloga, razvojnih politika i pruža potporu implementaciji različitih strategija (nacionalnih, sektorskih itd.). Fokusiran i ozbiljan analitički rad je ključan za ispravno definiranje i uspješnu realizaciju razvojnih politika i programa, kao i za učinkovitiju raspodjelu razvojnih sredstava, usljed štednje na transakcijskim troškovima, vremenu za intervjuiranje svih sudionika i nepotrebnom dupliciranju aktivnosti kod različitih donatora. Stoga, Pariška deklaracija naglašava da se analitički rad donatora na izvješćima / pregledima i evaluacijama programa poduzima u što je moguće više zajedničkih aranžmana u zemljama partnera.

Analizom podataka prikupljenih od sudionika u istraživanju, procjena za *pokazatelj 10b- zajednički analitički rad* iznosi 9,30% za 2013. godinu, obzirom da su od ukupno provedene 43 analitičke aktivnosti u Bosni i Hercegovini, samo UNICEF i Švicarska provele ukupno 4 zajedničke analitičke aktivnosti u 2013. godini.

Osim spomentog pozitivnog primjera evidentiranog od UNICEF-a i Švicarske, svi ostali sudionici koji su osigurali podatke, izvjestili su da nisu provodili zajedničke analitičke aktivnosti sa drugim donatorima.

Skromno povećanje može se zamijetiti u ocjeni ovog *pokazatelja*, u odnosu na izvješće iz 2012. godine, vjerojatno zbog manjeg broja donatora koji su sudjelovali u ovom istraživanju. U narednom razdoblju, treba biti provedena detaljnija analiza kako bi se utvrdili razlozi za trend tako niskog učinka procijenjene vrijednosti *pokazatelja 10b* u Bosni i Hercegovini.

IV UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA

Upravljanje usmjereno ka rezultatima je četvrto načelo Pariške deklaracije koji podrazumjeva upravljanje i implementiranje sredstava razvojne pomoći na način da se ista usmjeravaju ka već definiranim željenim rezultatima i predviđa korištenje dobijenih informacija iz tog procesa kako bi se unaprijedilo donošenje odluka. Ovo načelo preporučuje korištenje: (I) sveobuhvatnog vertikalno integriranog sustava monitoringa i evaluacije; (II) korištenje podataka za uklapanje programa, raspodjelu proračuna, kao i politike, (III) usmjeravanje protoka informacija ka onima koji donose odluke na odgovarajućim razinama; i (IV) izradu točnih podataka putem statističkih sustava.

Pored toga, ovo načelo također obuhvaća jačanje kapaciteta za primjenu ovakvih pristupa upravljanja, kao i usvajanje okvira za praćenje utemeljenog na rezultatima. Sveukupno, ovaj pokazatelj mjeri broj država koje imaju transparentne i mjerljive okvire za praćenje učinaka, u cilju procjene napretka ostvarenog u odnosu na (a) državne razvojne strategije i (b) sektorske programe.

Pokazatelj 11- Okvir za praćenje utemeljen na rezultatima

Globalni cilj za Pokazatelj 11: smanjiti za jednu trećinu postotak zemalja bez transparentnih i mjerljivih okvira za procjenu učinka.

Pokazatelj 11 procjenjuje kvalitetu okvira za praćenje primjene pristupa utemeljenog na rezultatima partnerske zemlje i izravno je povezan sa *pokazateljem 1 (operativna razvojna strategija)*. Ocjena kvalitete okvira za praćenje primjene pomenutog pristupa temelji se na promatranju kvalitete tri skupine podataka: (I) kvalitete proizvedenih informacija, (II) pristupa sudionika traženim informacijama i (III) kvalitete koordinacije sustava za monitoring i evaluaciju u zemlji partneru. Procjenu ovog *pokazatelja* objavljuje Svjetska banka u *Pregledu razvojnih strategija partnerskih zemalja utemeljenih na rezultatima: procjene i budući izazovi*. Ocjene su izražene u bodovima od A (visoko) do E (nisko).

BiH još uvijek nema usuglašen okvir za praćenje utemeljen na rezultatima, tako da procjenu za *pokazatelj 11- Okvir za praćenje utemeljen na rezultatima*, nije bilo moguće napraviti primjenom metodologije Svjetske banke.

Ipak, sukladno različitim odgovorima prikupljenim od strane domaćih institucija, ovakva ocjena je samo djelomice točna, obzirom da su pokrenute fragmentirane inicijative za uspostavljanje mjerljivih okvira za ocjenu učinka u pojedinim institucijama u BiH.

Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP) je, pored ostalih svojih zadataka, nadležna i za „monitoring implementacije godišnjih, srednjoročnih i dugoročnih razvojnih strategija“¹⁵. U cilju realizacije navedene nadležnosti, DEP je prijavio uspostavljanje dvije vrste koordinacije: *horizontalne* i *vertikalne*.

Prva, *horizontalna*, obuhvaća institucije na razini BiH.

Druga, *vertikalna* koordinacija se odnosi na povezivanje institucija po razinama vlasti u BiH (institucije BiH, entiteta, Brčko Distrikta), pri čemu državne institucije imaju isključivo koordinirajuću ulogu, dok institucije sa ostalih razina vlasti definiraju i provode razvojne politike.

Ministarstvo financija i trezora je, u cilju unapređenja koordinacije donatora i djelotvornosti međunarodne razvojne pomoći, u siječnju 2009. godine preuzelo ulogu Tajništva Foruma za koordinaciju donatora (DCF). Uloga Tajništva obuhvaća organiziranje kvartalnih konzultativno-radnih sastanaka sa predstavnicima BH vlasti i međunarodne zajednice, vođenje i administriranje Baze podataka o aktivnostima donatora (DMD), izradu godišnjeg Izvješća „Pregled aktivnosti donatora u BiH“, i vođenje i održavanje zvanične web stranice DCF-a www.donormapping.ba, kao prvi korak u procesu transparentnog i kvalitetnog pristupa informacijama o praćenju rezultata i pripreme jedinstvenog harmoniziranog okvira za sustav monitoringa i evaluacije međunarodne razvojne pomoći u BiH, usuglašenog na svim razinama vlasti u BiH.

Agencija za statistiku prijavila je uspješno završenu realizaciju Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u BiH u 2013. godini. Objava preliminarnih rezultata Popisa iz 2013. godine također je realizirana u izvještajnom razdoblju¹⁶. Ovo će omogućiti točne bazne pokazatelje kao temeljne ulazne podatke za unaprijeđenu ulogu statistike u izradi politika utemeljenih na rezultatima. Također, na području sektorskog razvoja, Agencija i entitetske agencije za statistiku su 2013. godini pripremile i usvojile dokument "Strategija razvitka statistike Bosne i Hercegovine - 2020"¹⁷.

U pogledu praćenja primjene pristupa utemeljenog na rezultatima na entitetskoj razini, samo je Republika Srpska izvijestila da za 25 sektorskih strategija postoje različito definirani procesi monitoringa i evaluacije, od ukupno 31 postojeće operativne strategije.

---

¹⁵ Zakon o Vijeću ministara BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/06, 81/07, 94/07 i 24/08)

¹⁶ Za više informacija posjetite: http://www.bhas.ba/obavjestenja/Preliminarni_rezultati_bos.pdf

¹⁷ Za više informacija posjetite:

<http://www.bhas.ba/planiprogram/STRATEGY%20FOR%20DEVELOPMENT%20OF%20STATISTICS%20OF%20BIH.pdf>

U Federaciji BiH, Federalni zavod za programiranje razvitka izvijestio je da oni ne pripremaju standardizirano monitoring izvješće u svezi sa provedbom određene strategije, ali pripremaju izvješća o procjeni, analizu politika koje provodi Vlada FBiH, sa preporukama za njihovo poboljšanje.

U Brčko Distriktu, kako je navedeno u odgovorima, trenutno ne postoji utvrđen okvir za monitoring i evaluaciju niti okvir za praćenje utemeljen na rezultatima.

Sukladno gore navedenom, evidentno je da je okvir za praćenje primjene pristupa utemeljenog na rezultatima fragmentiran i neujednačeno primjenjen u Bosni i Hercegovini, kako po različitim razinama vlasti tako i po različitim institucijama, iz kog razloga bi u narednom razdoblju trebalo pokrenuti aktivnosti na harmonizaciji okvira za procjenu učinka na svim razinama vlasti u BiH.

V ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST

Pokazatelj 12 - Zajednička odgovornost

Globalni cilj za Pokazatelj 12: *Sve partnerske zemlje imaju sustave za zajedničku procjenu.*

Kroz načelo **Zajedničke odgovornosti**, donatori i partnerske zemlje su se opredijelile za zajednički rad na usmjeravanju pomoći ka postizanju razvojnih ciljeva zemlje, te da će u tim nastojanjima biti odgovorni jedni prema drugima. Pariška deklaracija definira potrebu za jakim i uravnoteženim mehanizmom zajedničke odgovornosti između donatora i institucija u partnerskim zemljama, te procjenjuje postoji li u partnerskoj zemlji okvir za zajedničko ocjenjivanje napretka domaćih institucija i donatora u realizaciji obveza preuzetih iz partnerstva. Da bi se moglo reći kako partnerska zemlja posjeduje zajednički okvir za mjerenje odgovornosti, potrebno je zadovoljiti sva tri navedna kriterija: (I) postojanje službeno usuglašene politike ili strategije u oblasti razvojne pomoći između donatora i partnerske zemlje, (II) uvjeti i ciljevi za unapređenje djelatnosti pomoći su definirani i službeno prihvaćeni od strane institucija partnerske zemlje i donatora i (III) uspostavu dijaloga koji uključuje sve sfere društva (javno, privatno i civilno).

U Bosni i Hercegovini trenutno nije uspostavljen formalan mehanizam za praćenje pokazatelja 12, iz kog razloga procjena primjene principa zajedničke odgovornosti za 2013. godinu nije bila moguća.

Ipak, Ministarstvo financija i trezora poduzima aktivnosti na daljem razvitku suradnje, koordinacije, partnerskih odnosa i zajedničke odgovornosti između predstavnika BiH vlasti i donatorske zajednice u BiH, kroz organiziranje i vođenje DCF sastanaka; vođenje i ažuriranje PIMIS/DMD baze podataka, pripremu godišnjih izvješća Pregled aktivnosti donatora (DMR), koji analiziraju aktualne razvojne aktivnosti kao i reformske procese u prioritetnim sektorima u BiH i odražavaju interese Bosne i Hercegovne i Međunarodne zajednice da razmjene znanja i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promociji društveno-ekonomskog razvitka u Bosni i Hercegovini.

Tablica 2: Izvještaj o napretku u primjeni načela Pariške deklaracije o djelatvornoj pomoći u BiH za 2013.g.

Načela Pariške deklaracije	Pokazatelji Pariške deklaracije		Globalni ciljevi Pariške deklaracije	Godišnje izvješće za 2011. god.	Godišnje izvješće za 2012. god.	Godišnje izvješće za 2013. god.
VLASNIŠTVO	1	Operativna razvojna strategija	Najmanje 75% partnerskih zemalja ima operativne razvojne strategije	D	D	D
UKLAPANJE	2a	Pouzdana sustavi upravljanja javnim financijama	Pola partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu jedinicu (odnosno, 0,5 bodova) na PFM/CPIA (Procjena državne politike i institucija) skali učinka	3,5	3,5	3,6
	2b	Pouzdana sustavi javnih nabava	Jedna trećina partnerskih zemalja napreduje za najmanje jednu jedinicu (odnosno, od D do C, C do B ili B do A) na četverojedinичnoj skali koja se koristi za procjenu učinka za ovaj pokazatelj.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	3	Tokovi pomoći prilagođeni razvojnim prioritetima	Prepoloviti razliku — Smanjiti na pola postotak sredstava pomoći za javni sektor koji nije evidentiran u proračunu /proračunima, uz najmanje 85% pomoći evidentirano u proračunu /proračunima.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	4	Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu potporu	50% protoka sredstava za tehničku saradnju implementirani putem koordiniranih programa u skladu sa razvojnim strategijama.	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	5a	Korištenje sustava upravljanja javnim financijama (protok pomoći)	90% donatora koristi sustave upravljanja u javnim financijama partnerske zemlje, i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za koju se ne koriste sustavi upravljanja javnim financijama (broj bodova 3,5-4,5)	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	5b	Korištenje sustava javnih nabava (protok pomoći)	90% donatora koristi sustave javnih nabava i ostvareno smanjenje za jednu trećinu % pomoći za javni sektor, koji ne koriste sustave javnih nabava.	0,34%	2,02%	9,98%
	6	Izbjegavanje paralelnih struktura za implementaciju	Smanjiti za dvije trećine broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata.	37	27	33
	7	Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva	Prepoloviti razliku — smanjiti na pola postotak pomoći koja se ne isplaćuje tijekom financijske godine za koju je planirana	10,35%	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	8	Pomoć je neuvjetovana	Nastaviti sa napretkom	88%	69,83%	52,60%
HARMONIZACIJA	9	Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura	66% protoka pomoći osigurano u kontekstu pristupa utemeljenih na programu	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća	Procjena nije moguća
	10a	Zajedničke misije	40% donatorskih misija na terenu su zajedničke	27,59%	16,82%	22,41%
	10b	Zajednički analitički rad	66% analitičkog rada u zemlji je zajedničkog karaktera	18,84%	2,78%	9,30%
UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA	11	Okvir za praćenje utemeljen na rezultatima	Smanjiti razliku za jednu trećinu — Smanjiti za jednu trećinu postotak zemalja bez transparentnih i mjerljivih okvira za procjenu učinka	Trenutačno ne postoji	Trenutačno ne postoji	Trenutačno ne postoji
ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST	12	Zajednička odgovornost	Sve partnerske zemlje imaju sustave za zajedničku procjenu	Trenutačno ne postoji	Trenutačno ne postoji	Trenutačno ne postoji

ZAKLJUČCI

Izvešće za 2013. godinu pokazuje neujednačen i još uvijek nedovoljan napredak u primjeni načela Pariške deklaracije o djelotvornoj pomoći u Bosni i Hercegovini. Ipak, može se zaključiti da je ostvaren određeni stupanj napretka, iako ga nije bilo moguće izmjeriti primjenom međunarodno definirane metodologije za procjenu. Međutim, evidentno je pokretanje niza aktivnosti vezanih za unapređenje pojedinih načela kao i sustava za upravljanje javnim financijama na svim razinama vlasti u BiH.

U narednom razdoblju bit će potrebno da Institucije na svim razinama vlasti u BiH u suradnji sa donatorima aktivnima u BiH, ulože zajedničke napore na daljem unapređenju primjene načela Pariške deklaracije u BiH, kako bi se postigao održiv socio-ekonomski razvitak u Bosni i Hercegovini.

Načelo vlasništva – Izvešće za 2013. godinu pokazuje da je ocjena *pokazatelja za načelo vlasništva*, mjerena po standardima Svjetske banke, još uvijek niska (D). Međutim, važno je istaknuti da su u BiH pokrenute aktivnosti na preuzimanju vlasništva nad procesom razvitka, kao i na definiranju razvojnih prioriteta i usmjeravanju razvojne pomoći u njihovu realizaciju. U nedostatku jedinstvenog strateškog okvira, prioritizacija projekata utemeljena je na entitetskim i sektorskim strategijama ili drugim strateškim planovima na svim razinama vlasti. Također, povezivanjem domaćih i stranih izvora financiranja sa razvojnim prioritetima kao i strateškim planovima, omogućit će se bolje srednjoročno planiranje, izvješćivanje i evaluacija izvršenja proračuna. Sukladno navedenom, ipak se može zaključiti da je u prethodnom razdoblju ostvaren određen stupanj napretka u primjeni načela *vlasništva* u Bosni i Hercegovini.

Načelo uklapanja razvojne pomoći u izravnoj je vezi sa mogućnošću partnerske zemlje da uspostavi pouzdane sustave i procedure upravljanja javnim financijama. Procjenom *pokazatelja* (od 2 do 8) koji se koriste za praćenje ovog načela, utvrđeno je da u Bosni i Hercegovini ostvaren umjeren napredak u sklopu *pokazatelja* koji mjere korištenje sustava upravljanja javnim financijama i sustava nabave, dok je kod većine ostalih *pokazatelja* stanje ostalo nepromijenjeno ili se čak i pogoršalo (u slučaju neuvjetovane pomoći i broja PIU jedinica) u usporedbi sa prethodnim Izvešćem. Međutim, važno je istaknuti da je objektivnost analize bila ograničena malim brojem sudionika u istraživanju. Ipak, bit će potrebno detaljno analizirati razloge za tako nizak učinak procijenjene vrijednosti svih *pokazatelja*. U narednom razdoblju je potrebno nastaviti aktivnosti na daljem unapređenju **načela uklapanje**, sa posebnim fokusom na dalje unapređenje kvalitete upravljanja javnim financijama i uspostavljanja sustava koji bi garantirali fiskalnu stegu, strateško prioritiziranje troškova, operativnu učinkovitost i fiskalnu transparentnost, kroz dalja unapređenja u oblastima strateškog planiranja, izrade proračuna, financijske kontrole i javnih investicija.

Načelo harmonizacije mjeri se putem *pokazatelja* koji procjenjuju postotak razvojne pomoći koja se implementira putem pristupa utemeljenog na programima (PBA), kao i postotak zajedničkih misija i analitičkog rada donatora u partnerskoj zemlji. Obzirom da je zanemarljivo mali broj donatora u izvještajnom razdoblju prijavio korištenje PBA pristupa pri implementaciji njihove pomoći, može se zaključiti da donatori još uvijek ne koriste ovaj pristup u BiH na očekivanoj razini. Rezultati vrijednosti za *pokazatelje* koji ocjenjuju zajedničke misije na terenu i zajednički rad variraju. Uprkos postepnom napretku koji je zabilježen u 2013. godini, u odnosu na rezultate iz prethodnih izvješća, treba uzeti u obzir da je mali uzorak sudionika u ovom istraživanju imao utjecaj na sveukupnu procjenu pokazatelja. U narednom periodu, potrebno je aktivnosti na uspostavi, definiranju i provedbi PBA pristupa u zemlji, jasno definiranje institucijskih okvira i procedura za implementaciju na svim razinama vlasti u BiH, kao i aktivnosti na boljoj koordinaciji sa i između donatora, kako bi se unaprijedio njihov zajednički rad.

Načelo upravljanje usmjereno ka rezultatima – Pokazatelj za ovo načelo nije bilo moguće predstaviti u ovom Izvešću, obzirom da BiH još uvijek nema usuglašen okvir za praćenje utemeljen na rezultatima. Ipak, sukladno informacijama prikupljenim od domaćih institucija, već su pokrenute fragmentirane inicijative za uspostavljanje mjerljivih okvira za ocjenu učinka kako na različitim razinama vlasti tako i u pojedinim institucijama u BiH. U narednom razdoblju bit će potrebno pokrenuti aktivnosti na usklađivanju okvira za procjenu učinka, koji se primjenjuju na svim razinama vlasti u BiH.

Načelo zajedničke odgovornosti podrazumijeva unapređenje zajedničke odgovornosti i transparentnosti u korištenju sredstava razvojne pomoći. U Bosni i Hercegovini trenutačno ne postoje u dovoljnoj mjeri razvijeni mehanizmi za praćenje zajedničke odgovornosti domaćih institucija i donatora u BiH. Ipak, Ministarstvo financija i trezora provodi aktivnosti na daljem unapređenju suradnje i koordinacije kao i partnerskih odnosa i zajedničke odgovornosti između predstavnika BiH vlasti i donatorske zajednice u BiH, kroz organiziranje i vođenje DCF sastanaka; vođenje i ažuriranje PIMIS/DMD baze podataka, sa cjelovitim podacima koje su osigurale DCF članice o razvojnim projektima/programima financiranim iz sredstava ODA-e; priprema godišnjih izvješća Pregled aktivnosti donatora (DMR), koji analiziraju aktualne razvojne aktivnosti i reformske procese u prioritetnim sektorima u BiH i odražavaju interese Bosne i Hercegovne i međunarodne zajednice da razmjene znanja i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promociji društveno-ekonomskog razvitka u Bosni i Hercegovini.